

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 121/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. O. M., P., pre namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 74/2005, Krajského súdu v Prešove a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v súvislosti s rozhodovaním o jeho námietke zaujatosti zo 16. septembra 2006 proti predsedovi a členom senátu Okresného súdu Kežmarok a návrhu na prikázanie veci do obvodu iného všeobecného súdu a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. O. M. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. februára 2009 doručená sťažnosť JUDr. O. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 74/2005, Krajského súdu v Prešove a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v súvislosti s rozhodovaním o jeho námietke zaujatosti proti predsedovi a členom senátu okresného súdu.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplynulo, že na sťažovateľa bola podaná obžaloba 17. mája 2005 pre trestný čin podľa § 215 ods. 1 a 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“).

Trestné stíhanie bolo začaté 15. júla 2004, ale konanie nie je do dnešného dňa ukončené ani na prvostupňovom súde. Naposledy na pojednávaní konanom 16. septembra 2006 podal sťažovateľ *„písomnú námietku voči predsedovi senátu a celému senátu“* a žiadal, aby najvyšší súd prikázal vec do pôsobnosti Krajského súdu v Žiline, resp. Okresnému súdu Liptovský Mikuláš, resp. Okresnému súdu Ružomberok. Do dnešného dňa však nedostal rozhodnutie o jeho námietke.

Sťažovateľ uviedol, že síce nepodal sťažnosť na zbytočné prieskumy v konaní predsedovi okresného súdu, ale podľa neho to nemôže byť prekážkou na podanie jeho sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

Sťažovateľ na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálehom:

„Okresný súd v Kežmarku (ale asi aj) Krajský súd v Prešove a Najvyšší súd SR porušili právo sťažovateľa JUDr. O. M. v jeho práve na prejednanie veci v primeranej lehote.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu v Kežmarku (resp. súdu čo nekoná hoci by mal) vo veci bezodkladne konať a rozhodnúť.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi právo na finančné zadostučinenie v sume 20.000,-Eur- (slovom dvadsaťtisíc), ktorú sumu je porušovateľ práva - Okresný súd v Kežmarku (prípadne aj KS Prešov a NS SR) povinný zaplatiť sťažovateľovi do 30 dní odo dna doručenia tohoto nálezu.

Právnomu zástupcovi sťažovateľa JUDr. T. B., advokátovi v P. priznáva sa náhrada trov konania vo výške (podľa vyčíslenia advokáta)... , ktorú je povinný porušovateľ práva zaplatiť na účet advokáta do 30 dní odo dňa doručenia tohoto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku (zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov) ak je dôvodný predpoklad, že došlo k priet'ahom v príprave prejednávania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k priet'ahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákoľvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu; ak sa nepostupuje podľa odseku 4, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu.

Ak súd urobí úkony trestného konania uvedené v sťažnosti pre nečinnosť do pätnástich pracovných dní potom, ako mu bola doručená, a informuje o tom sťažovateľa, hľadá sa na takúto sťažnosť pre nečinnosť ako na vzatú späť, ak tento sťažovateľ v priebehu piatich pracovných dní od doručenia oznámenia nevyhlási, že na svojej sťažnosti pre nečinnosť trvá. O tom ho treba poučiť (§ 55 ods. 4 Trestného poriadku).

O sťažnosti pre nečinnosť uvedenej v odseku 3 musí rozhodnúť senát nadriadeného súdu do piatich pracovných dní od prevzatia veci. Ak

- a) zo strany súdu nedošlo k priet'ahom, sťažnosť pre nečinnosť sa zamietne,
- b) je sťažnosť pre nečinnosť opodstatnená, nadriadený súd určí primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu (§ 55 ods. 5 Trestného poriadku).

Proti rozhodnutiu podľa odseku 5 sťažnosť nie je prípustná (§ 55 ods. 6 Trestného poriadku).

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde a Trestného poriadku v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním.

V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na obsah sťažnosti, z ktorého nevyplýva, že by bol on sám, prípadne prostredníctvom svojho obhajcu vyvinul akúkoľvek aktivitu vo vzťahu ku okresnému súdu, prípadne inému súdu, a to v tom smere, že by sa bol

dožadoval rozhodnutia o jeho námietke zaujatosti zo septembra 2006 a jeho návrhu na prikázanie veci inému súdu.

Podľa názoru ústavného súdu mal predovšetkým sťažovateľ v záujme aktívnej ochrany svojich práv povinnosť postupovať naznačeným spôsobom. V prípade takéhoto postupu mohli sťažovateľ i jeho obhajca (v rámci zákonom ustanovených práv a povinností) urgovať rozhodnutie o jeho návrhoch, ale oni takto nepostupovali, boli úplne nečinní.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, vyžaduje, aby sťažovateľ nielen konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia, ale logicky zahŕňa tiež povinnosť, aby vyčerpal aj všetky iné bežne dostupné možnosti, ktoré sa mu v okolnostiach daného prípadu na dosiahnutie nápravy porušenia alebo ohrozenia jeho práv alebo slobôd zásahom orgánu verejnej moci ponúkajú. To znamená, že sťažovateľ musí vyvinúť aspoň minimálnu aktivitu, ktorej výsledkom môže byť odstránenie nepriaznivého stavu, v ktorom vidí porušenie svojich práv, a až v prípade, že by ani takýto postup nevedol k pozitívnemu obratu v danej veci, môže podať sťažnosť ústavnému súdu.

Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv alebo slobôd.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ označený účinný a dostupný prostriedok nápravy ním namietaného porušenia jeho práv v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyužil.

Sťažovateľ disponoval v zmysle § 55 ods. 3 až 6 Trestného poriadku právnym prostriedkom, ktorým sa mohol priamo v rámci konania pred okresným súdom a následne aj pred nadriadeným krajským súdom domáhať ochrany svojho práva na urýchlené prerokovanie svojich návrhov zo septembra 2006. Tento právny prostriedok (sťažnosť pre nečinnosť podľa § 55 Trestného poriadku) bol sťažovateľovi priamo (bezprostredne) dostupný a ponúkal mu v okolnostiach daného prípadu rozumnú nádej na úspech – dosiahnutie nápravy vo vzťahu k ním namietanej nečinnosti okresného súdu.

Sťažovateľ taktiež nepreukázal, že by bol okresný súd upozornil na nečinnosť v konaní o jeho námietke zaujatosti, ktorú pred ústavným súdom namieta, alebo že by sa bol domáhal urýchlenia postupu okresného súdu prípadne iného nadriadeného súdu v označenej veci. V tomto smere nezistil ústavný súd žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver, že podmienku vyčerpania dostupných a účinných právnych prostriedkov nápravy vo vzťahu k namietanému zásahu do označených práv pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nesplnil sťažovateľ z dôvodov hodných osobitného zreteľa (existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodit' ani z obsahu sťažnosti).

Na základe uvedeného a konštantnej judikatúry (napr. m. m. IV. ÚS 44/03, IV. ÚS 153/03, III. ÚS 155/07, IV. ÚS 175/08) dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť sťažovateľa nie je prípustná pre nevyčerpanie dostupných a účinných právnych prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, a preto po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodol o jej odmietnutí pre neprípustnosť (§ 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Túto judikatúru ústavného súdu akceptuje aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nemohol akceptovať námietku sťažovateľa, že pozná znenie osobitných právnych predpisov (najmä zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona o ústavnom súde na vyčerpanie dostupných prostriedkov nápravy), a jeho názor, že ústavný súd v týchto prípadoch porušuje čl. 2 ods. 2 ústavy, keď vyžaduje postup od sťažovateľov upravený v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd uvádza, že skúmanie ďalších zákonom ustanovených náležitostí sťažovateľovej sťažnosti (napr. chýbajúce splnomocnenie pre advokáta), resp. prípadný procesný postup smerujúci k ich odstráneniu, stratili opodstatnenie, preto sa nimi už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2009